

PALVELUOPAS MIGREENIÄ SAIRASTAVILLE
TALOUDELLISET TUET

Sisällys

ALUKSI	1
LÄÄKKEIDEN KORVATTAVUUS.....	1
LAPSET, NUORET JA PERHEET.....	2
Lapsen sairastuessa	2
Alle 16-vuotiaan vammaistuki	2
Nuorten kuntoutusraha	2
Reseptilääkkeiden kustannukset	2
Perustoimeentulotuki	3
Koulumatkat.....	3
SAIRAAHOITOKORVAUKSET	3
SAIRAUSPOISSAOLOT	4
Sairastuminen	4
Sairauspäiväraha.....	4
Tiedotus kuntoutusmahdollisuuksista	5
Työntekijän irtisanominen	5
KUNTOUTUS JA TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE.....	5
Kuntoutusraha	6
Kuntoutusavustus	6
Kuntoutustuki	7
Työkyvyttömyyseläke.....	7
Muutoksen haku päätökseen	7
TYÖELÄKELAITOKSET	8
Kuntoutusraha	8
Kuntoutustuki	8
Kuntoutusavustus	8
Osa- ja työkyvyttömyyseläke	8
Muutoksen haku päätökseen	9
TYÖTTÖMÄT	9
Työtön työnhakija	9
Työttömyysetuus	9
Sairastuminen	9
MUUT KELAN TALOUDELLISET TUET	10

Vammaistuki	10
Perustoimeentulotuki	10
Kelan taksimatka	10
PALVELUSETELI	11
SOSIAALIHUOLTO	11
TERVEYDENHUOLTO	11
Terveystuella maksukatto	11
Kuntoutusohjaajat ja sosiaalityöntekijät	11
Potilasasiamies	11
KUNNAT	11
Sosiaaliamies	11
SEURAKUNTA	12
Diakoniatyö	12
MUU TALOUDELLINEN TUKI JA NEUVONTA	12
Talous- ja velkaneuvonta	12
SOSIAALITURVASTA TIETOA MUUALLA VERKOSSA	12
Sosiaaliturvaopas	12

ALUKSI

Tästä osasta löytyy tarjolla olevia taloudellisia tukia. Jokaisen elämäntilanne ja sairauden tila ovat erilaiset ja jokainen tarvitsee yksilöllisesti räätälöidyn tuen. Kaikki kohdat eivät välttämättä sovi jokaiselle. Oppaan tarkoituksena on tarjota mahdollisimman monelle uutta tietoa ja mahdollisuuksia. Sosiaali- ja terveydenhuollossa, Kelassa ja työeläkelaitoksilla voi olla tarjota kuntoutusohjaajan, sosiaaliohjaajan tai työkykykoordinaattorien apua sopivan tuen löytymisessä. Myös perusterveydenhuollossa oleva sosiaalityöntekijä ja erikoissairaanhoidon puolella kuntoutusohjaajia voivat antaa ohjausta ja neuvontaa sairastaville ja heidän läheisilleen.

LÄÄKKEIDEN KORVATTAVUUS

Lääkkeiden korvausoikeuteen vaaditaan lääkäriltä B-lausunto. Lääkärin lausunto toimitetaan suoraan Kelaan tai lääkärin kanssa voi sopia erikseen, että hän hoitaa lausunnon eteenpäin. Kun korvausoikeus on myönnetty, apteekissa pystytään tarkistamaan Kelan suorakorvausten kyselypankista oikeus korvaukseen. Korvausoikeus huomioidaan myös, jos esitetään Kela-kortti ja Kelan ilmoitus korvausoikeudesta. Korvausta on mahdollista hakea jälkikäteen puolen vuoden ajan.

- Lääkkeen hinnan ja korvattavuustilanteen voi tarkistaa joko [Kelän lääkehausta](#) tai [Apteekin lääkehausta](#)
- Lue lisää: [Tietoa korvausoikeuden hakemisesta](#)
- Ohje korvausoikeuden hakemiseen: [Ohje asiakkaille](#)

Lääkekorvausjärjestelmään kuuluvissa reseptilääkkeissä on alkuomavastuu (50e), joka alkaa aina uudelleen kalenterivuoden alusta. Kun alkuomavastuu ylittyy, maksetaan yli menneestä osasta korvausluokan (perus- tai erityiskorvattavan) mukainen omavastuu. Apteekissa huomioidaan lääkkeiden suorakorvaus oston yhteydessä.

- Lue lisää: [Lääkekustannusten omavastuu](#)
- Lääkkeen hinnan ja korvattavuustilanteen voi tarkistaa joko [Kelän lääkehausta](#) tai [Apteekin lääkehausta](#)

Lääkekaton eli vuosiomavastuun määrä päivittyy joka kalenterivuoden alusta. Lääkekattoa kerryttää itse maksettu osuus korvattavista lääkkeistä. Lääkekattoon ei lasketa mukaan korvattua osuutta lääkkeiden hinnasta. Kun lääkekatto ylittyy, seuraavista reseptilääkkeistä maksetaan vuoden loppuun asti 2,50 euroa/valmiste.

- Lue lisää: [Vuosiomavastuu eli lääkekatto](#)
- Lue lisää: [Lääkekustannusten omavastuu](#)

Jos taloudellinen tilanne on vaikea, Kelalta voi kokeilla hakea toimeentulotuen maksusitoumusta lääkkeistä aiheutuviin kustannuksiin. Myös omalta vakuutusyhtiöltä ja kunnan sosiaalihuolloilta voi kysyä tukea lääkekustannuksiin.

- Lue lisää: [Lääkkeet perustoimeentulotuessa ja maksusitoumus apteekkiin](#)
- Näin haet: [Ohjeet hakemiseen - Perustoimeentulotuki](#)

LAPSET, NUORET JA PERHEET

Apua tukien hakemiseen voi löytää muun muassa Kelasta, Ohjaamosta, Etsivästä nuorisotyöstä, TE-toimistosta, terveydenhuollosta. Esimerkiksi sosiaalityöntekijöiden tai työkykykoordinaattoreiden puoleen voi myös kääntyä. Joitain mainittuja tukia voidaan maksaa tietyltä ajalta takautuvasti.

Lapsen sairastuessa

Lapsien hoitamisesta kotona on hyvä ilmoittaa mahdollisimman pian työnantajalle. Pyydettyessä työnantajalle toimitetaan lääkärin- tai terveydenhoitajan todistus. Oman alueen työehtosopimuksesta tai työnantajalta voi tarkistaa menettelytavat palkan saannista ja kuinka vanhaa lasta voi vielä jäädä hoitamaan palkallisesti kotiin.

Alle 16-vuotiaan vammaistuki

Alle 16-vuotiaalle lapselle ja nuorelle voi hakea vammaistukea. Tähän vaaditaan lääkäriltä enintään 6 kuukautta vanha C-lausunto. Tietty diagnoosi ei oikeuta alle 16-vuotiaan vammaistukeen, vaan vammaistukioikeus harkitaan aina yksilöllisesti lapsen sairauden ja sen aiheuttaman rasituksen ja sidonnaisuuden määrän ja laadun perusteella. Vammaistuen perusedellytys on, että lapsen sairauteen liittyvästä hoidosta, huolenpidosta tai kuntoutuksesta aiheutuu ylimääräistä rasitusta ja sidonnaisuutta vähintään puolen vuoden ajan. Rasitusta ja sidonnaisuutta verrataan saman ikäisen terveen lapsen hoidosta aiheutuvaan rasitukseen ja sidonnaisuuteen. Ylimääräisen rasituksen ja sidonnaisuuden pitää olla säännöllistä ja vähintään viikoittaista. Oikeutta vammaistukeen ei kuitenkaan ole, jos ylimääräinen rasitus ja sidonnaisuus on vähäistä, esim. tablettimuotoisesta lääkityksestä huolehtimista.

- Lue lisää: [Vammaistuki lapsille](#)
- Lue lisää: [Finlex - Vammaistuki](#)
- Näin haet: [Ohje hakemiseen - Alle 16-vuotiaan vammaistuki](#)
- Tietoa etuusohjeesta, jota käytetään etuisuuksien ratkaisutyössä: [Etuusohje - Alle 16-vuotiaan vammaistuki](#)

Nuorten kuntoutusraha

Nuorten kuntoutusrahaa voivat saada 16–19-vuotiaat, joiden opiskelu- tai työkyky on heikentynyt. Nuoren kuntoutusrahaa maksetaan opiskelun tai muun työelämään tähtäävän kuntoutuksen ajalta. Tähän vaaditaan muun muassa lääkäriltä B-lausunto. Nuorten kuntoutusrahaa hakiessa Kela selvittää samalla mahdollisuuden päästä ammatillisena kuntoutuksena toteutettavaan koulutukseen, jos kuntoutus on opiskelua. Ammatilliseen kuntoutukseen voi myös hakea erikseen ilman lausuntoa.

- Lue lisää: [Nuorten kuntoutusraha](#)
- Näin haet: [Ohje hakemiseen - Kuntoutusraha](#)
- Tietoa etuusohjeesta, jota käytetään etuisuuksien ratkaisutyössä: [Etuusohje - Kuntoutusraha](#)

Reseptilääkkeiden kustannukset

Reseptilääkkeiden kustannuksiin voi saada tukea vakuutusyhtiöltä tai perustoimeentulotuen kautta alaikäiselle.

- Lue lisää: [Lääkkeet perustoimeentulotuessa ja maksusitoumus apteekkiin](#)

- Näin haet: [Ohjeet hakemiseen - Perustoimeentulotuki](#)

Perustoimeentulotuki

Perustoimeentulotukea voi saada Suomessa asuva tai oleskeleva henkilö tai perhe, jonka tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. Perustoimeentulotuki on viimesijainen tuki, ja sen määrään vaikuttavat kaikki perheenjäsenten käytettävissäsi olevat tulot ja varat sekä perustoimeentulotuessa hyväksyttävät menot. Perustoimeentulotuki muodostuu perusosasta ja muista perusmenoista. Perusosa on kiinteä summa niistä menoista, jotka on tarkoitettu jokapäiväisen elämän välttämättömiin menoihin (esim. ruoka ja vaatteet). Tämän lisäksi perustoimeentulotuessa muina perusmenoina otetaan huomioon kohtuullisen suuruisena asumismenot (esim. vuokra ja vastike), välttämättömät muuttokustannukset ja vuokravakuudet, muut kuin perusosaan sisältyvät julkisen terveydenhuollon menot (esim. terveyskeskuksen asiakasmaksut ja reseptilääkkeiden omavastuuosuudet), lasten kunnallisen varhaiskasvatuksen sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan menot, lapsen tapaamisesta tapaavalle vanhemmalle aiheutuvat tietyt menot, välttämättömän henkilötodistuksen, oleskeluasiakirjan tai matkustusasiakirjan hankintamenot. Muista perusmenoista tulee esittää tosite, esimerkiksi lasku hakemuksen yhteydessä. Oikeus perustoimeentulotukeen ratkaistaan arvioimalla hakijan tuen tarve toimeentulotukilain mukaan ja tekemällä laskelma tuloista ja menoista.

- Lue lisää: [Toimeentulotuki](#)
- Perustoimeentulotuen laskenta: [Laskuri](#)
- Näin haet: [Ohjeet hakemiseen - Perustoimeentulotuki](#)
- Tietoa etuusohjeesta, jota käytetään etuisuuksien ratkaisutyössä: [Etuusohje - Toimeentulotuki](#)

Koulumatkat

Jos lapsen terveydentila tekee koulumatkasta haastavan, hän voi joissain tapauksissa saada erittäin hyvin perustein koulukuljetukset. Kuljetuksista kannattaa keskustella koulun kanssa. Lääkärin B-lausunto tukee tilannetta ja myös kunnan sosiaalityöntekijä voi olla apuna koulumatkojen järjestymisessä.

SAIRAAHOITOKORVAUKSET

Kela voi korvata yksityisen terveydenhuollon sairaanhoitokustannuksia. Myös etävastaanottojen kustannuksia voidaan korvata. Korvauksen määrään ei vaikuta mahdollinen sairauden diagnoosi tai sen epäily. Korvaus lääkärin antamasta hoidosta määräytyy lääkärinpalkkioissa esimerkiksi neurologin antaman hoidon vastaanottoon käyttämän ajan perusteella tai lääkärin tekemän toimenpiteen taksan mukaisesti. Hoitoa antava lääkäri tekee asiakkaalle antamastaan hoidosta selvitykset korvauksen hakemiseksi Kelasta. Esimerkiksi botuliinihoito on kroonisen migreenin hoidossa korvattavaa ja Käypä hoito -suosituksen mukainen hoitomuoto. Korvaus voidaan maksaa lääkärin aikaperusteisen taksan mukaan tai hoitotoimenpiteen (Botuliinihoito elektromyografia (EMG) ohjauksessa) mukaisesti.

- Lue lisää: [Sairaanhoitokorvaukset](#)
- Lue lisää: [Sairaanhoitokorvausten taksat](#)
- Näin haet: [Ohjeet hakemiseen - Sairaanhoitokorvaukset](#)
- Tietoa etuusohjeesta, jota käytetään etuisuuksien ratkaisutyössä: [Etuusohje - Sairaanhoitokorvaukset](#)

SAIRAUSPOISSAOLOT

Jo työsuhteen alussa on hyvä tarkistaa työsopimuksesta ja työehtosopimuksesta, miten tulee toimia ja mitä työnantajan kanssa on sovittu sairauspoissaolojen käytänteistä. Tässä osiossa kuvataan yleisesti voimassa olevat toimintatavat, mutta kannattaa kuitenkin tarkistaa omassa työpaikassa sovitut toimintatavat. Oikeuksista saa lisää tietoa täältä:

- Lue lisää: [Kela - Työntekijän sairauspoissaolo](#)
- Lue lisää: [Työterveyslaitos - Sairauspoissaolot](#)
- Lue lisää: [Finlex - Työsopimuslaki](#)
- Lue lisää: [Finlex - Sairausvakuutuslaki](#)

Sairastuminen

Jos kohtauksen tai kipujen vuoksi ei pääse töihin, ilmoitetaan siitä mahdollisimman pian lähimmälle esimiehelle. Muutaman päivän sairauspoissaolosta ei välttämättä tarvita lääkärin- tai sairaanhoitajan todistusta, mutta pyydettyessä se on toimitettava. Todistuksen saa työterveydestä tai kunnan terveydenhuollosta.

- Lue lisää: [Sairauspoissaolot](#)

Jotkut työnantajat maksavat sairastumisen ajalta palkkaa 9 seuraavalta arkipäivältä. Lisäksi myös siltä päivältä, jolloin on sairastunut, jos se on työpäivä. Tätä 9+1 päivän aikaa kutsutaan omavastuuajaksi. Omavastuuaikaa on vain yksi päivä, jos sama sairaus estää työnteon uudestaan 30 päivän sisällä. Jos kuntoutusraha- tai osasairaspäivärahauden jälkeen poissaolo jatkuu tai alkaa uudelleen heti, ei omavastuuaikaa ole. Jos taas siirrytään sairauspäivärahalta osasairaspäivärahalle ja niiden välissä on vähintään yksi päivä, omavastuu aika on olemassa.

- Yli kolmen kuukauden työsuhteessa saa täyden palkan omavastuuajana
- Alle kolmen kuukauden työsuhteessa saa puolet palkasta omavastuuajana

Sairauspäiväraha

Kun omavastuu aika päättyy, Kelalta saa sairauspäivärahaa. Tätä hakee yleensä työnantaja, jos hänelle on toimitettu sairaustodistus, mutta tästä käytänteestä on vielä hyvä keskustella työpaikalla. Sairauspäivärahasta saa itselle kirjallisen päätöksen, vaikka työnantaja sitä olisi hakenut. Työnantajan kanssa voi keskustella mahdollisuudesta jäädä osa-aikaiseksi työhön ja saada osasairauspäivärahaa, jos tämä järjestely on mahdollinen. Osasairauspäiväraha on mahdollista vain, jos on kokoaikainen työntekijä.

- Lue lisää: [Sairauspäiväraha työntekijälle](#)
- Mikäli joudut hakemaan sairauspäivärahaa itse, seuraa näitä ohjeita: [Sairauspäivärahan hakeminen](#)
- Hakuohje osasairauspäivärahalle: [Osasairauspäiväraha](#)
- Laske sairauspäivärahasi määrä - [Sairauspäivärahan laskuri](#)

Sairauspäivärahaa maksetaan saman sairauden takia 300 päivää. Päivät lasketaan kahdelta edeltävältä vuodelta niiltä päiviltä, jolloin sairauspäivärahaa on maksettu. Jos päivät tulevat täyteen, saman

sairauden takia pääsee sairauspäivärahalle uudestaan, kun on ollut vuoden työkykyinen. Työttömänä työnhakijana sekä kuntoutustuella olleet päivät lasketaan työkykyisiksi päiviksi. Jos toimii yhtä jaksaisesti työkyisenä 30 päivää, voi saada sairauspäivärahaa 50 päivää. Mikäli on osasairauspäivärahalla, niitä päiviä ei lasketa mukaan sairauspäivärahan enimmäisaikaan (300). Osasairauspäivärahan enimmäisaika on 120 päivää.

- Lue lisää: [Sairauspäiväraha](#)
- Lue lisää: [Sairauspäivärahan hakeminen](#)

Vaihtoehtoisesti voi hakea tai pitkän sairausloman jälkeen siirtyä osa-aikaiseksi (40–60 %) työhön. Tähän vaaditaan lääkärin B-lausunnon lisäksi oma hakemus sekä työnantajan hakemus. Työnantajan ja työterveyshuollon kanssa voi keskustella tästä mahdollisuudesta. Osa-aikaisuus täytyy sopia vähintään 12 arkipäiväksi. Tällöin voi saada osasairauspäivärahaa. Osasairauspäivärahaa maksetaan saman sairauden takia 120 päivää. Päivät lasketaan kahdelta edeltävältä vuodelta niiltä päiviltä, jolloin osasairauspäivärahaa on maksettu. Jos päivät tulevat täyteen saman sairauden takia, pääsee osasairauspäivärahalle uudestaan, kun on ollut vuoden työkykyinen. Jos toimii yhtä jaksaisesti työkyisenä 30 päivää, voi saada sairauspäivärahaa 50 päivää.

- Lue lisää: [Osasairauspäiväraha](#)
- Lue lisää: [Osasairauspäivärahan hakeminen](#)

Tiedotus kuntoutusmahdollisuuksista

Kela pyytää 60 sairauspäivän jälkeen lähettämään B-lausunnon. Tässä yhteydessä Kelalta saa tiedotteen kuntoutusmahdollisuuksista. 90 sairauspäivän jälkeen työterveyshuollon tulee tehdä lausunto työhön paluun mahdollisuuksista. 150 päivän jälkeen Kela tiedottaa työkyvyttömyyseläkkeestä.

- Lue lisää: [Terveystuollon lausunto työhön paluun mahdollisuuksista](#)
- Lue lisää: [Sairauspäiväraha](#)

Työntekijän irtisanominen

Työnantaja ei voi irtisanoa työntekijää, ellei sairaus ole aiheuttanut merkittävää työkyvyn alenemista ja sairauspoissaolot ovat pitkäaikaisia. Jos työnantajalla on tarjota muuta soveltuva työtä, irtisanomista ei voi tapahtua.

- Lue lisää: [Finlex - Työsopimuslaki](#)
- Lue lisää: [Työsuojelu.fi - Henkilöperusteiset irtisanomisperusteet](#)

KUNTOUTUS JA TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE

Kuntoutusprosessi ja työkyvyttömyyseläkkeen hakeminen voivat lähteä liikkeelle omasta aloitteesta, Kelasta, kuntasi sosiaali- ja terveydenhuollosta, työterveyshuollosta, työeläkelaitokselta tai TE-palveluista. Näillä tahoilla voi olla tarjota kuntoutusohjaajan, sosiaaliohjaajan tai työkyvytkoordinaattorien apua esimerkiksi hakemusten täyttöö varten, joten heidän tukeaan kannattaa ehdottomasti hyödyntää. Yhteydessä voi olla myös neurologiin, jos tarvitaan lisälausuntoja ja tukea prosessiin. Sosiaalietuuksia varten on hyvä muistaa tilata mahdollinen uusi verokortti. Joitain mainittuja tukia voidaan maksaa tietyltä ajalta takautuvasti. Huom! Työeläkelaitokset-otsikon alta löytyy tietoa osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja osakuntoutustuesta. Oikeuksista saa lisää tietoa täältä:

- Lue lisää: [Finlex - Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista](#)
- Lue lisää: [Finlex - Työttömyysturvalaki](#)
- Lue lisää: [Finlex - Työntekijän eläkelaki](#)
- Lue lisää: [Finlex - Yrittäjän eläkelaki](#)
- Lue lisää: [Finlex - Julkisten alojen eläkelaki](#)
- Hae verokortti: [Verokortti](#)

Kuntoutusraha

Kuntoutusrahan on oikeus 16–67-vuotiailla, joka on osallistumassa kuntoutukseen. Eläkkeensaaja voi saada kuntoutusrahaa kuntoutustoimenpiteisiin. Kuntoutusraha on ensisijainen etu kuntoutuksen ajalta. Jos kuntoutus kestää enintään viikon, on mahdollista, että siltä ajalta myönnetään sairauspäivärahaa. Kuntoutusraha on omavastuuajaksi. Raha voi tulla suoraan itselle tai työnantaja voi maksaa kuntoutusajalta palkkaa. Tämän voi tarkistaa työehtosopimuksesta ja työnantajalta ja siitä tulee ilmoittaa Kelaan. Kela, työterveyshuolto ja kunta voivat myöntää kuntoutuksen, jonka ajalta voi saada Kelan myöntämää kuntoutusrahaa. Jos kuntoutus ei ole Kelan omaa, täytyy Kelaan lähettää liitteet kuntoutusrahaa hakiessa kuntoutuspäätöksestä, maksusitoumuksesta tai ilmoitus kuntoutuspäätöksestä. Kuntoutusraha voi kysyä myös omasta työeläkelaitoksesta. Kuntoutusrahan määrään voi vaikuttaa muut tulot.

- Lue lisää: [Kuntoutusraha](#)
- Lue lisää: [Kuntoutusrahan määrä muissa elämäntilanteissa](#)
- Näin haet: [Ohje hakemiseen - Kuntoutusraha](#)
- Työnantajan maksama palkka, työnantaja täyttää (onnistuu myös sähköisesti): [Työnantajan maksama palkka](#)
- Tietoa etuusohjeesta, jota käytetään etuuksien ratkaisutyössä. Löydät täältä myös tietoa esimerkiksi omavastuuajoista: [Etuusohje - Kuntoutusraha](#)
- Laske kuntoutusrahasi määrä: [Kuntoutusrahan laskuri](#)

Kuntoutusraha voidaan myöntää myös osakuntoutusrahana. Osakuntoutusrahaa voi saada, jos kuntoutuksen takia työaika on vähentynyt 40 %. Työnantajan kanssa voi keskustella osa-aikaisen työntönteon mahdollisuudesta.

- Lue lisää: [Kuntoutusraha](#)
- Näin haet: [Ohje hakemiseen - Kuntoutusraha](#)
- Tietoa etuusohjeesta, jota käytetään etuuksien ratkaisutyössä: [Etuusohje - Kuntoutusraha](#)

Kuntoutusavustus

Kuntoutusavustus on tarkoitettu tukemaan työllistymistä Kelan järjestämän kuntoutuksen jälkeen. Avustusta voi saada, jos kuntoutuksen jälkeisessä työssä tulot ovat pienentyneet aiempaan työhön nähden huomattavasti tai on siirtynyt työharjoitteluun. Avustusta maksetaan työssäoloajalta. Kuntoutusavustuksen saaminen arvioidaan aina yksilöllisesti ja sitä ei voi saada, jos on oikeus työttömyyspäivärahaan, työmarkkinatukeen tai koulutuspäivärahaan.

- Lue lisää ja hae näin: [Kuntoutusavustus](#)

Kuntoutustuki

Kuntoutustuki eli määräaikainen työkyvyttömyyseläke on sitä varten, jos työkyvyttömyys pitkittyy. Kuntoutustukea varten tarvitaan valmis hoito- tai kuntoutussuunnitelma tai sen täytyy olla tulossa, B-lausunnon sekä muut mahdolliset selvitykset esimerkiksi työnantajan lausunto. Mikäli hakemusta käsitellään edelleen sairauspäivärahojen loppuessa, eikä työnantajalta löydy itselle soveltuvia työtehtäviä, voi TE-toimistoon ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi ja keskustella työttömyysturvan saamisesta, vaikka työsuhde olisikin voimassa. TE-toimistoon toimitetaan myös B-lausunto, jotta työtä rajoittavista tekijöistä ollaan myös siellä tietoisia. Kelan lisäksi työkyvyttömyys- ja kuntoutustukihakemus lähetetään työeläkelaitokseen mielellään 3 kuukautta ennen sairauspäivärahojen päättymistä. Jos työhistoriaa on taustalla enemmän, työeläkelaitos on ensisijainen kuntoutustuen ja työkyvyttömyyseläkkeen päätöksen tekijä. Työkyvyttömyyden takia voi hakea kansaneläkettä ja työeläkettä, mikäli työeläke jää pieneksi. Kuntoutusrahaa voi saada kuntoutustoimenpiteisiin kuntoutustuen kanssa.

- Lue lisää: [Työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki](#)
- Lue lisää: [Työkyvyttömyyseläke](#)
- Näin haet: [Ohje hakemiseen - Kuntoutustuki](#)
- Tietoa etuusohjeesta, jota käytetään etuuksien ratkaisutyössä: [Etuusohje - Työkyvyttömyyseläke](#)

Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkettä voi hakea, kun sairauspoissaolot ovat jatkuneet yli vuoden ja työkyky on merkittävästi heikentynyt. Kelalta saa tiedot kuntoutuksista ja työkyvyttömyyseläkkeestä, kun 150 sairauspäivärahapäivää ovat kuluneet. Työkyvyttömyyseläke voi olla samalla työeläkettä ja kansaneläkettä ja niitä voi hakea samaan aikaan. Hakemukseen liitetään B-lausunto, selvitykset terveydentilasta, työnantajan lausunto työkyvystä sekä muut selvitykset ja lausunnot. Työkyvyttömyyseläke on viimeinen vaihtoehto ja ennen sitä voidaan selvittää ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuudet. Hakemus lähetetään Kelaan ja työeläkelaitokseen viimeistään 3 kuukautta ennen kuin sairauspäivärahan loppumista. Huom. Pelkän migreenidiagnoosin takia voi olla erittäin vaikeaa päästä työkyvyttömyyseläkkeelle. Tiedetään vain muutama tapaus, jossa migreenin takia on saatu/myönnetty työkyvyttömyyseläke.

- Lue lisää: [Työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki](#)
- Lue lisää: [Työkyvyttömyyseläke](#)
- Näin haet: [Ohje hakemiseen - Työkyvyttömyyseläke](#)
- Tietoa etuusohjeesta, jota käytetään etuuksien ratkaisutyössä: [Etuusohje - Työkyvyttömyyseläke](#)
- Lue lisää: [Esite - Eläkeläisten tuet](#)
- Lue lisää: [Työkyvyttömyyseläkkeen määräytyminen](#)

Muutoksen haku päätökseen

Jos hakemuksesta tulee hylätty päätös, on hyvä keskustella oman työnantajan ja työterveydenhuollon kanssa jatkosta. Jos työnantajalta ei löydy itselle soveltuvia työtehtäviä, voi TE-toimistoon ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi ja keskustella työttömyysturvan saamisesta, vaikka työsuhde olisikin voimassa, kun sairauspäivät loppuvat. Hylätyn päätöksen mukana tulee perustelut ja niistä voi keskustella oman lääkärin kanssa ja pyytää uutta B-lausuntoa tarvittavilla muutoksilla. Myös Kelaan,

työeläkelaitoksen sosiaalityöntekijöihin ja työkykykoordinaattoreihin voi olla yhteydessä uudelleen hakemiseen liittyen. Päätöksestä on valitusoikeus ja siihen voi hakea muutosta.

- Lue lisää: [Päätöksestä valittaminen](#)
- Menettelyohjeet: [Muutoksen haku](#)
- Menettelyohjeet: [Päätöksen oikaisu ja poistaminen](#)

TYÖELÄKELAITOKSET

Työeläkelaitokset voivat tukea henkilöitä, jotka ovat työttömyysuhan alla. Laitokset tavoitteena on lisätä työssä jaksamista ja mahdollistavat sinne paluuta. Ensisijainen tuen muoto on ammatillinen kuntoutus, mutta myös esimerkiksi osatyökyvyttömyyseläkettä ja määräaikaista työkyvyttömyyseläkettä tarkastellaan tilannekohtaisesti. Työeläkelaitoksen tukia on hyvä hakea jo 2–3 kuukautta ennen, kuin Kelan maksamat sairauspäivärahat loppuvat. Joitain mainittuja tukia voidaan maksaa tietyltä ajalta takautuvasti.

Kuntoutusraha

Kuntoutusrahaa ja osakuntoutusrahaa voi saada oman työeläkelaitoksen myöntämän kuntoutuksen ajalta.

Kuntoutustuki

Kuntoutustuki eli määräaikainen työkyvyttömyyseläke. Kelan lisäksi kuntoutustukihakemus lähetetään työeläkelaitokseen mielellään 3 kuukautta ennen sairauspäivärahojen päättymistä. Jos työhistoriaa on taustalla enemmän, työeläkelaitos on ensisijainen kuntoutustuen päätöksen tekijä.

Osakuntoutustuki eli määräaikainen osatyökyvyttömyyseläke on sitä varten, jos työkyky on osittain heikentynyt pitkittyneesti. Sitä myönnetään, jos töihin paluu nähdään mahdollisena. Hakemusta varten tarvitaan muun muassa B-lausunto, selvitykset terveydentilasta ja muut mahdolliset selvitykset, kuten työnantajan lausunto työkyvystä. Omalta työeläkelaitokselta löytyy lisää tietoa osakuntoutustuesta.

- Lue lisää: [Työkyvyttömyyseläkkeen määräytyminen](#)

Kuntoutusavustus

Kuntoutusavustusta voi saada esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa odottaa kuntoutuksen alkamista tai suunnitelma on vielä kesken.

Osa- ja työkyvyttömyyseläke

Osatyökyvyttömyyseläke on työeläkelaitoksilta haettavissa oleva etu. Osatyökyvyttömyyseläke mahdollistaa osa-aikaisen työn tekemisen, mutta se ei edellytä sitä. Hakemusta varten tarvitaan muun muassa B-lausunto, selvitykset terveydentilasta ja muut mahdolliset selvitykset, kuten työnantajan lausunto työkyvystä. Omalta työeläkelaitokselta löytyy lisää tietoa osatyökyvyttömyydestä.

Kelan lisäksi työkyvyttömyyshakemus lähetetään työeläkelaitokseen mielellään 3 kuukautta ennen sairauspäivärahojen päättymistä. Jos työhistoriaa on taustalla enemmän, työeläkelaitos on ensisijainen

työkyvyttömyyseläkkeen päätöksen tekijä. Huom. Tiedetään vain muutama tapaus, jossa migreenin takia on saatu/myönnetty työkyvyttömyyseläke.

- Lue lisää: [Työkyvyttömyyseläkkeen määräytyminen](#)

Muutoksen haku päätökseen

Jos saamaansa päätökseen on tyytymätön, voi päätökseen hakea muutosta valittamalla.

TYÖTTÖMÄT

Työttömän taloudellinen selviytyminen taataan, jotta taloudelliset haitat eivät olisi esteenä työelämään siirtymisessä tai palaamisessa. Työmarkkinatukea saavat he, joilla ei ole ollut vakituista työsuhdetta tai työttömyyspäivärahojen enimmäisaika on päättynyt. Työttömyyspäiväraha kuuluu vakituudessa työsuhteessa tai oman yritystoiminnasta toimeentulonsa saaneille. Joitain mainittuja tukia voidaan maksaa tietyltä ajalta takautuvasti.

- Lue lisää: [Finlex - Työttömyysturvalaki](#)

Työtön työnhakija

Työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumisessa on muutamia vaiheita. TE-palveluiden kautta ilmoittautuminen etenee näin: Kirjautuminen Oma-asiointi -palveluun, ilmoitus tarkasti pyydetyistä tiedoista, palvelutarpeen arvioinnin ja työllisyysuunnitelman täyttö, jos niiden täyttämistä pyydetään ja työttömyysetuuden hakeminen Kelasta tai omasta työttömyyskassasta. Työttömyysetuuden hakemisesta omasta työttömyyskassasta kannattaa ottaa selvää suoraan heiltä. Jos ei kuulu työttömyyskassaan, haetaan etuutta Kelasta. Jos on ollut työelämässä ja täyttää palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehdon, voi hakea peruspäivärahaa ja jos nämä eivät täyty, voi hakea työmarkkinatukea.

- Ohjeet työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuminen: [Ilmoittautumisohjeet](#)
- Lue lisää: [Pikaopas työttömyysturvaan](#)
- Näin haet: [Ohje hakemiseen - Työmarkkinatuki](#)
- Näin haet: [Ohje hakemiseen - Peruspäiväraha](#)

Työttömyysetuus

Työllistymistä edistävien palveluiden aikana saa työttömyysetuutta. Etuus tukee taloudellisesti työllistymistä edistävien palvelujen kuten esimerkiksi uravalmennuksen, koulutuskokeilun, työkokeilun ja omaehtoisen opiskelun aikana.

- Lue lisää: [Työllistymistä edistävät palvelut ja kulukorvaus](#)

Sairastuminen

Työttömänä työnhakijana sairastuessa voi hakea sairauspäivärahaa. Omavastuuajalla maksetaan työttömyyspäivärahaa. Lääkärin lausunto työkyvyttömyydestä tulee toimittaa Kelaan ja työ- ja elinkeinotoimistoon tulee ilmoittaa sairastumisesta.

- Lue lisää: [Sairauspäiväraha työttömille](#)

MUUT KELAN TALOUDELLISET TUET

Joitain mainittuja tukia voidaan maksaa tietyltä ajalta takautuvasti.

Vammaistuki

Migreeniä ei luokitella vammaksi, mutta 16 vuotta täyttäneet voivat saada vammaistukea, jos tilanne arvioidaan sellaiseksi. Tähän vaaditaan lääkäriltä enintään 6 kuukautta vanha C-lausunto. Joissain tapauksissa B-lausunto voi riittää, mutta kannattaa varmistaa, että siitä löytyvät hakemuksessa vaadittavat tiedot. Vammaistuen perusedellytys on, että asiakkaan toimintakyky on heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Jos sairauden vaikeusaste vaihtelee, pidetään yhtäjaksoisuuden edellytyksenä, että oireettomia tai vähäoireisia jaksoja on enintään pari kuukautta vuodessa. Lisäksi sairaudesta tulee aiheutua vähintään olennaista haittaa. Vammaistuki voidaan myöntää myös, jos toimintakyvyn heikentymisen lisäksi sairaudesta aiheutuu avun tai ohjauksen ja valvonnan tarvetta henkilökohtaisissa toiminnoissa vähintään viikoittain. Vammaistuen saanti arvioidaan aina yksilöllisin perustein.

- Lue lisää: [Vammaistuki aikuiselle](#)
- Lue lisää: [Finlex - Vammaistuki](#)
- Näin haet: [Ohje hakemiseen - vammaistuki aikuiselle](#)
- Täältä löydät tietoa etuisuusohjeesta, jota käytetään etuisuuksien ratkaisutyössä: [Etuusohje - 16 vuotta täyttäneen vammaistuki](#)

Perustoimeentulotuki

Perustoimeentulotukea voi saada Kelalta. Samalla hakemuksella voi hakea myös täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea, joiden käsittely siirtyy omaan kuntaan.

- Lue lisää: [Toimeentulotuen kokonaisuus](#)
- Lue lisää: [Toimeentulotuki lyhyesti](#)
- Testaa: [Toimeentulotuen laskuri](#)
- Näin haet: [Ohje hakemiseen - Perustoimeentulotuki](#)

Kelan taksimatka

Kelan taksimatkasta voi olla mahdollista saada korvaus. Korvaus koskee ainoastaan matkoja kuntoutukseen tai sairaalakäyntiin liittyen. Tällöin omavastuu on enintään 25 euroa. Taksi tilataan alueellisesta tilausnumerosta. Jos taksin tilaa muualta, Kela ei voi sitä korvata. Kela tarvitsee terveydenhuollon antaman todistuksen, jotta korvaus voidaan antaa.

- Lue lisää: [Taksimatkat](#)
- Lue lisää: [Näin tilaat taksin](#)

PALVELUSETELI

Kunta tai sairaanhoitopiiri voivat antaa palvelusetelin eli maksusitoumuksen hyväksymänsä yrityksen palvelusta, kun kunnan sosiaali- ja terveydenhuollossa arvioidaan palvelun tarve. Palvelusetelissä näkyvissä palvelu, jota tarvitaan sekä euromäärä, mikä korvataan.

- Lue lisää: [Palveluseteli](#)

SOSIAALIHUOLTO

Oman kunnan aikuissosiaalityöstä voi hakea täydentävä ja ehkäisevää toimeentulotukea. Tähän hakemiseen tarvitaan Kelan päätös perustoimeentulotuesta.

Joihinkin kuntoutuksiin kuuluviin tutustumiskäynteihin kuuluu omakustanteisuus. Näihin voi kysyä oman kunnan sosiaalihuollosta tukea.

TERVEYDENHUOLTO

Terveydenhuollon tavoitteena on tukea työ- ja toimintakykyä.

Terveydenhuollon maksukatto

Terveydenhuollossa on joka kalenterivuoden alusta alkava maksukatto. Kaikkia terveydenhuollon maksuja ei lasketa mukaan maksukattoon, eikä sen täyttymistä välttämättä seurata. Lisää tietoa saa oman kunnan terveydenhuollosta tai muusta sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköstä.

- Lue lisää: [Terveydenhuollon maksukatto](#)

Kuntoutusohjaajat ja sosiaalityöntekijät

Sairaaloista voi löytää avuksi kuntoutusohjaajan sekä sosiaalityöntekijän. He auttavat muun muassa palveluiden tarpeen selvittämisessä ja erilaisten kuntoutusten kartoittamisessa ja sosiaaliturvaetuuksien ja muiden palveluiden hakemisessa. Tämä palvelu on maksutonta.

Potilasasiamies

Terveydenhuollon yksiköistä löytyy potilasasiamies, jolta voi saada tietoa omista oikeuksista terveydenhuollossa.

- Lue lisää: [Potilasasiamies](#)

KUNNAT

Sosiaaliasiamies

Jokaisesta kunnasta voi kysyä sosiaaliasiamiehen tukea sosiaalilainsäädännöllisiin asioihin ja tukea muutoksen haussa.

- Lue lisää: [Sosiaaliamies](#)

SEURAKUNTA

Diakoniatyö

Akuutissa taloudellisessa hädässä voi olla yhteydessä paikallisen seurakunnan diakoniatyöhön.

- Lue lisää: [Talousapu ja neuvonta](#)

MUU TALOUDELLINEN TUKI JA NEUVONTA

Talous- ja velkaneuvonta

Oikeusaputoimistosta löytyy maksutonta talous- ja velkaneuvontaa. Täältä voi kysyä neuvoa tukipalveluihin ja maksuongelmiin.

- Lue lisää: [Talous- ja velkaneuvonta](#)

SOSIAALITURVASTA TIETOA MUUALLA VERKOSSA

Sosiaaliturvaopas

Järjestöjen sosiaaliturvaopas

- Lue lisää: [Sosiaaliturvaopas](#)